

## **Акустичний аналіз тривалості ритмічних одиниць сучасного поетичного мовлення**

*Статтю присвячено дослідженню темпоральних характеристик поетичного мовлення на матеріалі американських постмодерністських віршованих текстів у їх звуковій реалізації. У статті описано результати акустичного аналізу, проведеного за допомогою комп'ютерних програм (PRAAT, Cool Edit Pro), оскільки дослідження тривалості ритмічних одиниць різного рівня складності є необхідним етапом експериментально-фонетичних досліджень усного мовлення. У результаті акустичного аналізу виявлено, що тривалість ритмічних груп та синтагм в авторській реалізації віршованих текстів характеризується різноманітністю часових реалізацій. На рівні односкладових ритмічних груп яскраво проявляється емпатична довгота за рахунок збільшення тривалості одного або ж кількох звуків, або ж у наслідок розчленування етапів творення звуку – екскурсії та витримки. Виявлено, що синтагми майже однакової складової наповненості можуть утворювати яскравий ритмічний малюнок саме завдяки контрастному варіюванню їх тривалості. Більш того, саме завдяки тривалості поет наголошує на важливих образах віршованого тексту. Отже, маніпуляція тривалості однотипних та різнотипних синтагм є прагматично маркованим фактором і сприяє ритмічності мовлення.*

**Ключові слова:** акустичний аналіз, ритм, ритмічна група, синтагма, емпфаза, поетичне мовлення.

**Постановка наукової проблеми та її значення.** Дослідження поетичного мовлення займає чільне місце у системі загальнолінгвістичних пошуків. При цьому підкреслюється унікальність цього феномену, адже як своєрідний вокально-звуковим субкод, поетичне мовлення спрямоване на внутрішній світ людини, за допомогою якого виявляється людська сутність, зокрема психологічні особливості, інтелект, світосприймання, спосіб мислення [2, с. 350].

**Аналіз досліджень.** Поетичне мовлення на ґрунті американського постмодернізму є недостатньо вивченим у контексті його ритмічної організації, що і робить наукову розвідку актуальною на наш час.

Відтак **мета** статті полягає у висвітленні результатів акустичного аналізу ритмічних одиниць сучасного поетичного мовлення. **Завдання статті** – описати результати проведеного акустичного аналізу та пояснити особливості кореляції темпоральної організації ритмоодиниць із образністю тексту.

**Викладення основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження.** Однією з інгерентних ознак мовленнєвого ритму є часовий параметр. З огляду на це, дослідження тривалості ритмічних одиниць різного рівня складності є необхідним етапом експериментально-фонетичних досліджень усного мовлення.

*Тривалість ритмогруп.* Опрацювання даних щодо тривалості ритмічних груп засвідчило, що діапазон варіювання ритмічних груп у сучасному поетичному мовленні становить 106 – 1563 мс, оскільки найкоротша зафіксована ритмічна група становила всього 106 мс, а найдовша – 1563 мс.

Як відомо із результатів перцептивного аналізу, американські віршовані тексти реалізуються у ритмогрупах, які формуються максимум із семи складів. Таким чином, за усередненими показниками констатуємо, що середня тривалість ритмічних груп становить 304 мс, однак розподіл тривалості відповідно до кількості складів є наступним: односкладові РГ реалізуються із середньою тривалістю у 429 мс, двоскладові – 599 мс, трискладові – 733 мс. Ритмогрупи, які складаються із чотирьох та п'яти складів, у середньому тривають 854 та 1019 мс відповідно. Шестискладові та семискладові ритмічні групи не є рекурентними у сучасному поетичному мовленні, однак зафіксовані РГ такого типу загалом реалізуються із тривалістю 1020 мс та 1079 мс відповідно. Як бачимо, зі збільшенням кількості складів тривалість звучання ритмічних груп може зменшуватися, як у прикладі із п'яти, шести та семискладовими ритмогрупами.

У результаті акустичного аналізу ми доходимо висновку, що поет, читаючи свій твір, маніпулює тривалістю однотипних за будовою ритмічних груп задля досягнення прагматичного ефекту. Розглянемо приклади, у якому деякі односкладові ритмічні групи вимовляються значно довше у порівнянні з однаковими за складом ритмічними групами. На рівні односкладових ритмогруп яскраво проявляється емпатична довгота за рахунок збільшення тривалості одного або ж кількох звуків, або ж у наслідок розчленування етапів творення звуку – екскурсії та витримки. Нижче наведені приклади емпатичної довготи, зафіксовані нами у сучасних постмодерністських текстах, яка має прагматичний характер (жирним шрифтом виділені односкладові РГ; цифрові показники у мілісекундах розміщені під відповідними ритмічними групами).

*otherwise*    **drink**      *water*      **lie**      *to yourself*

272                          863

<i>don't</i>	<i>smile</i>	<i>don't</i>	<i>wilt</i>
277	730	260	513

<i>no</i>	<i>light</i>	<i>left</i>	<i>that is</i>	<i>mine</i>
328	543	671		820

*now must begin again it must be new time*  
812 258 584

Як видно із прикладу (1), тривалість ритмогрупи *lie* у 3 рази перевищує тривалість ритмогрупи *drink*. У прикладі (2) тривалість РГ *smile* у 1,4 – 2,8 рази більша за сусідні РГ. Ритмічні групи *mine* (3) та *now* (4) значно (на 492–554 мс) довші, ніж сусідні РГ. Така тривалість є досить контрастною, що було зазначено також і в ході перцептивного аналізу. Такі дії мотивовані бажанням досягнення *емфазу*, тобто вираження важливої у смисловому аспекті частини мовлення. Тому зрозуміло, що заклик до революційних змін,

виражений у віршованому тексті «Нульовий рік», реалізується за допомогою акцентуації слова *now* (див. приклад 4), де новий час, на думку поета, має розпочатися саме зараз.

*Тривалість синтагм.* Тривалість синтагм як інтонаційно-сміслових одиниць мовлення загалом характеризується різноманітністю часових реалізацій. Акустичний аналіз показав, що чергування коротких синтагм (2, 3, 5, 7) із середніми (1, 4, 6, 8, 10) сприяє виразності тексту, уникненню відчуття монотонного ритму, що чітко спостерігається у реалізації віршованого тексту Барбари Гест «The Blue Stairs» (3). Нагадаймо, що коротка синтагма містить 1–6 складів, середня – 7 – 12 складів, довга – більше 12 складів [1, с. 67].

Таблиця 1

Синтагма	К-сть ритмогруп	К-сть складів	Тривалість (мс)
1.there is no fear in taking the first step	5	10	2903
2.or the second	2	4	1056
3.or the third	2	3	975
4.having a position between several popes	4	12	2477
5.In fact	1	2	516
6.the top can be reached without disaster	3	10	2476
7.precocious	1	3	651
8.the cord consists in noticing the particular shade of the staircase	5	8	4054
9.occasionally giving way to the emotions	3	13	2252
10.It has been chosen discriminately	2	10	1861

Цікавим видається і те, що синтагми майже однакової складової наповненості можуть утворювати не менш яскравий ритмічний малюнок саме завдяки контрастному варіюванню їх тривалості. У нижче наведеному римованому віршованому тексті Говарда Немерова «Вбивство Вільяма Ремінгтона» автор маніпулює тривалістю синтагм таким чином, що восьмискладові синтагми промовляються із різною тривалістю (у дужках позначена кількість складів у синтагмі, а цифрові показники під синтагмами маркують тривалість синтагм у мілісекундах).

(5)

*Then (1) as if shaken by stage fright (7)*  
**684** **2339**  
*Beneath the hard moon's bony light (8)*  
**2625**  
*They stood together on the sand (8)*  
**2101**  
*Embarrassed in each other's sight (8)*  
**1934**  
*But still conspiring hand in hand (8)*  
**2674**  
*Until they saw there underfoot (8)*  
**2555**  
*As though the world had found them out (8)*  
**2318**  
*The goose fish turning up though dead (8)*  
**3100**  
*His hugely grinning head (6)*  
**1997**  
*There in the china light he lay (6)*  
**2311**  
*Most ancient and corrupt and grey (8)*  
**3093** (4, c. 70)

Із прикладу зрозуміло, що саме завдяки тривалості поет наголошує на важливих образах віршованого тексту, яким у даному прикладі виступає *goosefish* – риба вудильник, або ж морський чорт, глибоководна риба, яка має вкрай непривабливий зовнішній вигляд.

За сюжетом твору, двоє молодих людей романтично проводять час на березі моря. Через свою пристрасть вони не помічають того, що весь цей час вони знаходяться під наглядом риби, яка у даному тексті інтерпретується двояко: як космос на протигагу егоцентризму людства та як смерть. Людина або ж знаходиться у своїх ілюзіях і не помічає світу навколо себе, або ж смерть завжди присутня у будь-якій хвилині людського життя, навіть у досить інтимній. Поява цієї риби «*The goose fish turning up though dead*» (3100 *mc*) та її опис «*Most ancient and corrupt and grey*» (3093 *mc*) в авторській реалізації маркується довшою тривалістю синтагм.

Навпаки, представлений нижче фрагмент віршованого тексту «Whiteread Walk» (5, с. 159), тривалість синтагм якого схематично зображена на діаграмі, стосовно темпорального оформлення синтагм має ламаний ритмічний малюнок, оскільки синтагми реалізуються із широким діапазоном тривалості (від 804 мс до 3100 мс).



Рис. 1 Схема тривалості синтагм віршованого тексту «Whiteread Walk»

Синтагми сучасного поетичного мовлення утворюються максимум за допомогою 8 ритмічних груп. Таблиця 1 демонструє середню тривалість синтагм у залежності від кількості РГ, які формують синтагму.

Таблиця 2

Кількість ритмогруп	1 РГ	2РГ	3РГ	4РГ	5РГ	6 РГ	7 РГ
Тривалість (мс)	859	1461	1944	2341	2786	3753	4518

**Висновки та перспективи подальшого дослідження.** Таким чином, маніпуляція тривалості однотипних та різнотипних синтагм, а також ритмічних груп у сучасному поетичному мовленні на матеріалі американських віршованих текстів постмодернізму є прагматично маркованим фактором і сприяє ритмічності тексту. Перспективним у подальшому вважаємо дослідження тривалості паузального оформлення сучасного постмодерністського поетичного мовлення.

## *Джерела та література*

1. Іщенко О. С. Голосні звуки української мови залежно від темпу мовлення / Олександр Сергійович Іщенко. — К.: Ін-т української мови НАН України, 2012, — 220 с.
2. Сербенська О. Феномен усного мовлення / О. Сербенська // Телевізійна й радіожурналістика: Зб. наук.- метод. праць. — Львів, 2000. — Вип. 3. — С. 349 — 358.
3. Guest B. Poems & Poets. American Poetry Foundation. [Електронний ресурс]. — Режим доступу до ресурсу: [www.poetryfoundation.org](http://www.poetryfoundation.org)
4. Nemerov H. A Howard Nemerov Reader / Howard Nemerov. — University of Missouri Press, 1993. — 552 p.
5. Rankie C., Sewell L. American Poets in the 21st Century . The New Poetics / Claudia Rankine, Lisa Sewell. — Wesleyan University Press, 2007. — 400 pp.

**Забужанская Инна. Акустический анализ продолжительности ритмических единиц современной поэтической речи.**

*Статья посвящена исследованию темпоральных характеристик поэтической речи на материале американских постмодернистских стихотворных текстов в их звуковой реализации. В статье описаны результаты акустического анализа, проведенного с помощью компьютерных программ (PRAAT, Cool Edit Pro), поскольку исследования продолжительности ритмических единиц разного уровня сложности является необходимым этапом экспериментально-фонетических исследований устной речи. В результате акустического анализа выявлено, что продолжительность ритмических групп и синтагм в авторской реализации стихотворных текстов характеризуется разнообразием временных реализаций. На уровне односложных ритмических групп ярко проявляется эмфатическая долгота за счет увеличения продолжительности одного или нескольких звуков, или же вследствие расчленения этапов создания звука - экскурсии и выдержки. Выявлено, что синтагмы почти одинаковой составляющей наполненности могут образовывать яркий ритмический рисунок именно благодаря контрастному варьированию их продолжительности. Более того, именно благодаря продолжительности поэт подчеркивает важные образы стихотворного текста. Итак,*

*манипуляция продолжительности однотипных и разнотипных синтагм является прагматично маркированным фактором и способствует ритмичности текста.*

**Ключевые слова:** акустический анализ, ритм, ритмическая группа, синтагма, эмфаза, поэтическая речь.

***Zabuzhanska I.D. Acoustic analysis of the duration of rhythmic units of modern poetic speech.***

*The article presents the results of the temporal characteristics of poetic language on a material of American postmodern poetic texts in their sound implementation. The article describes the results of the acoustic analysis carried out with the help of computer programs (PRAAT, Cool Edit Pro), because the study of the duration of rhythmic units of different level of complexity is a necessary stage of experimental and phonetic research. The average duration of rhythmic groups and syntagmas has been found and described. As a result of the acoustic analysis it has been revealed that the duration of the rhythmic groups and syntagmas in the implementation of the author's poetic texts is characterized by a variety of temporary implementations. Moreover, thanks to the fluctuations of the duration of different rhythmic units the poet emphasizes the important images of the poetic text. Thus, manipulation of the same type and duration of different types of syntagmas is a pragmatically labeled factor and contributes to the rhythmic organization of the poetic speech.*

*Keywords: acoustic analysis, rhythm, rhythmic group, syntagma, emphasis, poetic speech.*

Стаття надійшла до редколегії

30.03.2016р.

Забужанська Інна Дем'янівна – аспірант кафедри германської і фіно-угорської філології Київського національного лінгвістичного університету.